

TRĪS LATI
(viencēliens)

1. UBADZE
2. GANE
3. GALMADĀMA
4. KARALIENE
5. LAUPĪTĀJA
6. RAGANA
7. SPOKS

1. AINA

GANE. UZNĀK UBADZE.

Ubadze. Paklau – tev nauda ir?

Gane. Ir.

Ubadze. Cik?

Gane. Trīs lati.

Ubadze. Vienā gabalā vai pa latam?

Gane. Pa latam.

Ubadze. Paklau – iedod man vienu!

Gane. Kāpēc?

Ubadze. Tāpat vien – no labas sirds.

Gane. Ņem.

Ubadze. Paldies. Paklau – iedod man vēl vienu latu!

Gane. Kāpēc?

Ubadze. Tāpat vien.

Gane. No labas sirds?

Ubadze. Jā.

Gane. Ņem ar.

Ubadze. Paldies. Paklau – iedod man vēl trešo latu!

Gane. Tāpat vien – no labas sirds?

Ubadze. Jā.

Gane. Bet tad man pašai nekas nepaliks!

Ubadze. Nu un tad? Vai tev to latu tik ļoti vajag?

Gane. Un tev?

Ubadze. Vispār – man nevajag.

Gane. Man arī nevajag.

Ubadze. Tad atdod man!

Gane. Lai notiek – ņem!

Ubadze. Paldies. Vairāk tev nav?

Gane. Nav.

Ubadze. Patiešām nav?

Gane. Goda vārds!

Ubadze. Es tev ticu. Un tagad – tāpēc, ka tu biji tik laba pret mani un atdevi pēdējo latu...

Gane. Pēdējos trīs latus!

Ubadze. Nu ja – pēdējos trīs latus... Starp citu – kā tevi sauc?

Gane. Lienīte.

Ubadze. Tā jau es domāju. Mani sauc Minna. Bija patīkami iepazīties.

Gane. Man tāpat.

Ubadze. Pie kā mēs palikām?

Gane. Pie tā, ka es tev atdevu pēdējos trīs latus.

Ubadze. Pareizi. Tāpēc es tagad padarīšu tevi laimīgu. Precēties gribi?

Gane. Negribu.

Ubadze. Pareizi ir – nekā laba tajā laulības dzīvē nav. Vienas nepatīkšanas. Bet ar karaļdēlu?

Gane. Ar kādu karaļdēlu?

Ubadze. Nu vienalga, ar kādu!

Gane. Ko – ar karaļdēlu?

Ubadze. Ar karaļdēlu precēties gribi?

Gane. Negribu.

Ubadze. Velti. Kas tu pati esi?

Gane. Zosu gane.

Ubadze. Tā jau es domāju. Es esmu ubadze. Bija patīkami iepazīties.

Gane. Man tāpat.

Ubadze. Pie kā mēs palikām? Ak jā – ja tu apprecēsies ar karaļdēlu, tad tu kļūsi par viņa sievu! Gribi?

Gane. Negribu.

Ubadze. Bet ko tad tu gribi?!

Gane. Es neko negribu.

Ubadze. Smags gadījums. Es tomēr esmu nolēmusi tevi iesmērēt kādam karaļdēlam.

Gane. Kāpēc?

Ubadze. Tāpat vien – no labas sirds. Tu taču man tos trīs latus arī iedevi tāpat vien – no labas sirds!

Gane. Jā, bet man tas karaļdēls nav vajadzīgs!

Ubadze. Bet man tie trīs lati arī nebija vajadzīgi!

Gane. Nu tad gan.

Ubadze. Precēsies ar karaļdēlu?

Gane. Kas cits atliek – precēšos.

Ubadze. Tad ejam!

Gane. Uz kurieni?

Ubadze. Kā – uz kurieni?! Uz pili! Pie karaļa! Lūgt viņa dēla roku!

PILS. GALMADĀMA. UZNĀK UBADZE UN GANE.

Ubadze. Atvainojiet, vai šī ir pils?

Galmadāma. Un kas tad ir?

Ubadze. Nē, nekas nav. Es tikai gribu zināt, vai šī ir pils!

Galmadāma. Un kas tad ir, ka šī ir pils?

Ubadze. Nē – klausieties – tad šī ir pils vai nav?

Galmadāma. Un jums ko vajag?

Ubadze. Mums vajag pili.

Galmadāma. Ja vajag, tad ņemiet!

Ubadze. Tad šī ir pils?!

Galmadāma. Protams, ka šī ir pils.

Ubadze. Ļoti labi. Mēs meklējam karali.

Galmadāma. Kāpēc tad jūs meklējat karali, ja jums ir vajadzīga pils?

Ubadze. Mums vajag abus divus.

Galmadāma. Nebūs par daudz?

Ubadze. Iztiksim.

Galmadāma. Karalis ir aizņemts.

Ubadze. Ko tad viņš tādu dara?

Galmadāma. Krogā dzer.

Ubadze. Un kurā krogā?

Galmadāma. Tad jums krogs arī ir vajadzīgs?

Ubadze. Jā, bet tikai tas, kurā dzer karalis.

Galmadāma. Tas nav skaidri zināms.

Ubadze. Un karaliene?

Galmadāma. Ko – karaliene?

Ubadze. Kurā krogā dzer karaliene?

Galmadāma. Karaliene nedzer. Karalienei sāp galva.

Ubadze. Ļoti labi.

Galmadāma. Jūs tā domājat?

Ubadze. Mēs zinām! Mums ir vajadzīga karaliene!

Galmadāma. Jūs vispirms kā nākas izdomājiet, kas jums galu galā īsti ir vajadzīgs, un tad tikai veriet vaļā muti!

Ubadze. Mēs izdomājam – mums ir vajadzīga karaliene!

Galmadāma. Jums abām?

Ubadze. Jā.

Galmadāma. Tad nāciet!

3. AINA

KARALIENES APARTAMENTI. KARALIENE. IENĀK GALMADĀMA, UBADZE UN GANE.

Galmadāma. Tur ir karaliene – varat ņemt!

Ubadze. Pati karaliene mums nav vajadzīga – mums ir vajadzīgs viņas dēls.

Galmadāma. Tā jau es domāju... Jūsu majestāte! Ir ieradušās divas ubadzes!

Gane. Es neesmu ubadze! Es esmu zosu gane!

Galmadāma. Piedošanu – ir ieradušās divas ubadzes un viena zosu gane!

Ubadze. Nē, es esmu atnākusi viena pati!

Galmadāma. Vai tad tā otra nav kopā ar jums?

Ubadze. Ir. Bet viņa nav ubadze.

Galmadāma. Jūsu majestāte! Ir ieradušās divas ubadzes, no kurām viena nemaz nav ubadze, un tad vēl kāda zosu gane! Viņām vajag pili, karali, krogu, jūs un jūsu dēlu!

Ubadze. Nē! Tagad mums vajag tikai to dēlu!

Galmadāma. Jūsu majestāte! Viņas ir apdomājušās un gatavas samierināties tikai ar dēlu!

Karaliene. Patiešām? Tā ir liela laime! Bet vai tad man ir kāds dēls?

Galmadāma. Vienam vajadzētu būt.

Karaliene. Vienam? Bet pārējie?

Galmadāma. Pārējie jums nemaz nav bijuši.

Karaliene. Tiešām? Nu tad lai ņem! Bet kā viņas divatā iztikas ar vienu dēlu?

Ubadze. Par to neraizējieties! Man viņš nav vajadzīgs!

Gane. Man arī viņš nav vajadzīgs!

Galmadāma. Interesanti – kas tad jums ir vajadzīgs?

Ubadze (Ganei). Pagaidi! Es saprotu, ka viņš tev nav vajadzīgs! Bet tu taču biji ar mieru viņu ņemt! No labas sirds, tā sacīt!

Gane. Jā – tas gan tiesa...

Ubadze. Viss kārtībā – stiepiet to dēlu šurp – mēs viņu ņemam!

Galmadāma. Gudrās! Stiepiet pašas! Jums viņš ir vajadzīgs, nevis mums!

Ubadze. Taisnību sakot, mums arī viņš nav vajadzīgs, bet lai notiek – stiepsim! Kur ir tas karaļdēls?

Galmadāma. Kur ir tas karaļdēls?

Karaliene. Kāds karaļdēls?

Ubadze. Nu jūsējais taču!

Galmadāma. Nu jūsējais taču!

Karaliene. Ak manējais?... Manējais ir, kur parasti...

Galmadāma. Viņas majestātes karaļdēls ir, kur parasti!

Ubadze. Kur tas ir – kur parasti?

Galmadāma. Kur tas ir – kur parasti?

Karaliene. Kā – kur?... Aiz trejdeviņiem kalniem, aiz trejdeviņām jūrām!

Galmadāma. Aiz trejdeviņiem kalniem, aiz trejdeviņām jūrām!

Ubadze. Ak tik tālu?... Muļķīgi... Bet neko darīt – jāiet ir!

4. AINA

AIZ TREJDEVIŅIEM KALNIEM, AIZ TREJDEVIŅĀM JŪRĀM. AP KATLU BURAS RAGANA. PLIVINĀS SPOKS JAUNAVAS IZSKATĀ, KURAM PAKAĻ LAVĀS LAUPĪTĀJA AR PISTOLI ROKĀ.

Laupītāja. Naudu vai dzīvību!

Spoks. Tu labi zini, ka man nav ne viena, ne otra!

Laupītāja. Tas mani neinteresē! Ja nedosi naudu, es tevi nošaušu!

Spoks. Kā tad tu to izdarīsi, muļķe?

Laupītāja. Lūk, tā! (Izšauj.)

Spoks. Un kas tad notika?

Laupītāja. Es tevi nošāvu!

Spoks. Ha, ha, ha!

Laupītāja. Tev jākrīt zemē!

Spoks. Ne prātā nenāk!

Ragana. Vai jūs tur klusāk nevarētu?!... Jūsu dēļ es zīmuli pārvērtu par klucīti!

Spoks. Es tur neesmu vainīga! Tā ir laupītāja, kas trokšņo!

Laupītāja. Kas vainas klucītim? Ja gribi zīmēt, pārvērt to atkal par zīmuli!

Ragana. Man nevajag zīmuli! Es gribēju zīmuli pārvērst atpakaļ par karaļdēlu!

Laupītāja. Ļoti mums vajadzīgs tavs karaļdēls! Viņš ir slinks un dumjš!

Ragana. Lai arī slinks un dumjš, bet tomēr – karaļdēls!

Laupītāja. Nu tad pārvērt klucīti par karaļdēlu!

Ragana. Tev viegli runāt! Bet man tagad klucītis vispirms jāpārvērš atpakaļ par zīmuli un tikai tad es varēšu zīmuli pārvērst atpakaļ par karaļdēlu!

Laupītāja. Dari kā gribi – man vienalga! (Spokam.) Ko viņa tur buras tik nopietni? Aizej nobiedē viņu!

Spoks. Kāpēc es?

Laupītāja. Tu tomēr esi spoks!

Spoks. Smiekli nāk! Viņa taču no manis nemaz nebaidās! Te vispār no manis neviens nebaidās!

Laupītāja. Labi. Tad es pati viņu nobiedēšu. Naudu vai dzīvību!

Ragana. Ko?!

Laupītāja. Naudu vai dzīvību, es teicu!

Ragana. Tevis dēļ es klucīti pārvērtu par dzēšgumiju, nevis atpakaļ par zīmuli!

Laupītāja. Es jau neesmu vainīga, ka tev tik švaki nervi!

Ragana. Tu mani nokaitināsi tiktāl, ka es ņemšu un tevi par kaut ko pārvērtīšu!

Laupītāja. Ūja! Ūja! Ūja!

UZNĀK UBADZE UN GANE.

Ubadze. Sumināti, labie ļaudis! Vai te ir aiz trejdeviņiem kalniem un trejdeviņām jūrām?

Spoks. Jā – te ir aiz trejdeviņiem kalniem un trejdeviņām jūrām!

Ubadze. Tas ir spoks, bet tu nebaidies!

Gane. Es jau nemaz nebaidos.

Spoks. Varējāt jau nu gan neapvainot! Es, protams, esmu pieradusi, ka no manis neviens nebaidās, bet pieklājīgi cilvēki vismaz izliktos, ka baidās!

Gane (iebrēcas). Vai! Šausmas! Spoks!

Ubadze. Kas tev notika?

Gane. Es cenšos izlikties pieklājīga.

Ragana. Es nezinu, ko tu centies, bet tava blāviena dēļ es dzēšgumiju nepārvērtu vis atpakaļ par zīmuli, bet gan tālāk – par pogu!

Ubadze. Tā ir ragana. Bet tu nebaidies!

Gane. Es jau nemaz nebaidos.

Ragana. Un nemēģini tagad atkal tēlot pieklājīgo!

Laupītāja. Man gan pieklājīgi cilvēki patīk. Naudu vai dzīvību!

Ragana. Vai jūs varat reiz izbeigt?!

Laupītāja. Tu dari savu darbu, es – savējo. Ja kaut kas nepatīk – vari vākties uz citu vietu!

Ragana. Tu pati vari vākties uz citu vietu!

Laupītāja. Man tepat ir labi.

Ragana. Tevis dēļ es tā sapīšos, ka nekad vairs neatburšu šo pogu atpakaļ par karaļdēlu!

Ubadze. Par karaļdēlu?! Mēs tieši pēc karaļdēla nākam!

Laupītāja. Pagaidiet! Vispirms atdodiet naudu!

Ubadze. Še tev lats, un liecies mierā!

Laupītāja. Nu tad beidzot arī kāds labums no laupīšanas tiek!

Spoks. Bet es arī gribu latu!

Ubadze. Kam tev tas?

Spoks. Es ceru, ka par latu kāds manus kaulus apbedīs svētītā zemē un man vairs nebūs jāspokojas.

Ubadze. Kāda runa! Še tev lats, un liecies mierā!

Spoks. Ak! Paldies jums! Paldies!

Gane. Nav par ko.

Ubadze. Mums ir vēl viens lats. To mēs labprāt atdotu par karaļdēlu.

Ragana. Nav man karaļdēla. Man ir tikai poga!

Ubadze. Nu, ja tā poga patiesībā ir karaļdēls, tad mēs esam ar mieru pirkt arī pogu, jo, redz – meitēns grib viņu precēt.

Gane. Nemaz ar ne!

Ubadze. Piedod, es neprecīzi izteicos – viņa ir ar mieru to precēt.

Ragana. Pievāciet! Man tas jūsu karaļdēls ir līdz kaklam!

Ubadze. Kāda runa – še tev lats un liecies mierā! (Ganei.) Turi savu līgavaini, un ejam!

Ragana, Laupītāja, Spoks. Un pienāciet vēl kādreiz!

Ubadze. Katrā ziņā pienāksim!

Gane. Ne prātā nenāk!

PILS. GALMADĀMA. UZNĀK UBADZE UN GANE.

Galmadāma. Tās atkal esat jūs?

Ubadze. Jā, tās atkal esam mēs. Kur karaliene?

Galmadāma. Vai viņa jums ir vajadzīga?

Ubadze. Jā – pat ļoti!

Galmadāma. Bet vai jūs esat pilnīgi par to pārliecinātas?

Ubadze. Absolūti.

Galmadāma. Un jūs esat pārliecinātas, ka jūsu vajadzība pēc brīža nemainīsies?

Ubadze. Pilnīgi pārliecinātas. Jo mēs atstiepām karaļdēlu. Dod šurp to pogu! Nu?

Kur ir?

Gane. Nav... Būs izkritusi...

Ubadze. Tā!... Tu esi pazaudējusi karaļdēlu!...

Gane. Nevis karaļdēlu, bet pogu!

Ubadze. Tu labi zini, ka tas ir viens un tas pats!

Gane. Tāpēc jau es saku – pogu!

Ubadze. Tev taisnība... Bet kur mēs tagad citu pogu rausim?

Galmadāma. Cik saprotu, tad jums jau ir vajadzīga poga, nevis karaliene?

Ubadze. Jums taisnība. Nupat mums ir radusies vajadzība pēc pogas.

UZNĀK KARALIENE.

Karaliene. Ja jūs zinātu, cik labi es tagad jūtos! Galva nemaz vairs nesāp! Esmu gatava izpildīt jebkuru jūsu vēlēšanos!

Galmadāma. Viņām ir vajadzīga poga!

Karaliene. Poga? Tik vien? Te jums būs vesels maisiņš ar pogām!

Ubadze. Es, protams, nezinu, kā jums pateikties...

Karaliene. Ko jūs! Tāds sākums! Nekāda pateicība nav vajadzīga! (Galmadāmai.) Bet tu nāc man līdzi! Uzspēlēsim kārtis!

KARALIENE UN GALMADĀMA PROM.

Ubadze. Nu, vai nav ķibeles?... Tā arī netiki pie karaļdēla...

Gane. Viss kārtībā – pogas man noderēs vairāk nekā karaļdēls!

Ubadze. Tas gan tiesa! Še tev pogu maisiņš un esi laimīga!

Gane. Jā – nu beidzot es patiešām esmu laimīga!